

Sygn. akt II Ca 71/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Renata Tabor (spr.)
Sędziowie:	SSO Bogusław Suter SSO Bogdan Łaskiewicz
Protokolant:	st. sekr. sąd. Zofia Szczęsnowicz

po rozpoznaniu w dniu 6 marca 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa M. D. (1) i P. D.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej

w W.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim

z dnia 15 listopada 2012 r. sygn. akt I C 560/12

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 1.200 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

M. D. (1) wnosił o zasądzenie od (...) S.A. w W. 20.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią w wypadku komunikacyjnym z dnia (...) córki A. D. (1) z odsetkami ustawowymi od dnia 9 listopada 2011 roku.

P. D. wnosił o zasądzenie od (...) SA w W. 10.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią w wypadku komunikacyjnym z dnia 21 czerwca 2006 roku siostry A. D. (1) z odsetkami ustawowymi od dnia 9 listopada 2011 roku.

Pozwany (...) S.A. w W. wnosił o oddalenie powództwa i obciążenie powodów kosztami zastępstwa procesowego. Podniósł brak podstawy prawnej do dochodzenia zadośćuczynienia wskazując, iż regulacja przewidująca zadośćuczynienie najbliższym za krzywdę niemajątkową znajdująca wyraz w art. 446 § 4 kc ma zastosowanie do stosunków prawnych po dacie 3 sierpnia 2008 roku. Zgłosił zarzut przyczynienia się zmarłej na poziomie 40 %.

Wyrokiem częściowym z dnia 15 listopada 2012 roku Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim zasądził od pozwanego na rzecz powoda M. D. (1) 20.000 złotych z ustawowymi odsetkami w wysokości 13 % w stosunku rocznym od dnia 9 listopada 2011 roku do dnia zapłaty. Jednocześnie zasądził od pozwanego na rzecz powoda P. D. 10.000 złotych z ustawowymi odsetkami w wysokości 13 % w stosunku rocznym od dnia 9 listopada 2011 roku do dnia zapłaty.

Sąd I instancji ustalił, iż w dniu 21 czerwca 2006 roku na drodze prowadzącej z Ośrodka (...) w D. kierująca samochodem osobowym marki F. (...) o numerze rejestracyjnym (...) E. M. potrafiła stojąca na prawym poboczu A. D. (2) – córkę M. D. (1) i siostrę P. D.. W wyniku potrącenia i przejechania prawymi kołami pojazdu uszkodzona doznała głębokich otarć na klatce piersiowej, kończynach i głowie, rany tłuczonej wargi dolnej, stłuczenia i zapadnięcia obu płuc, stłuczenia śródpiersia oraz zmiżdżeniowego urazu brzucha z głębokim pęknięciem wątroby co skutkowało jej śmiercią.

Pojazd sprawcy wypadku ubezpieczony był w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w firmie pozwanej. Kierująca samochodem umyślnie naruszyła zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, gdyż kierowała pojazdem nie mając wymaganych uprawnień. E. M. za swój czyn została skazana wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim z dnia 8 listopada 2006 roku (sygn. akt II K 335/06). Orzeczono wobec niej na mocy art. 46 § 1 kk obowiązek naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych M. D. (2) i M. D. (1) kwoty 7000 złotych.

W dniu tragicznego zdarzenia A. D. (1) (ur. (...)) była panną, uczęszczała do Liceum Profilowanego w H., w przyszłości chciała pójść na studia, założyć rodzinę. Uczęszczała na zajęcia orkiestry szkolnej, zachęciła brata do prób w tej orkiestrze. Angażowała się w akcje charytatywne Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, pomagała przy zbieraniu żywności. Tragicznie zmarła była bardzo zżyta ze swoją rodziną, łączyły ją silne więzy emocjonalne z rodzicami i bratem, była pomocnym i dobrym dzieckiem, dobrą siostrą, nie sprawiała kłopotów wychowawczych, pomagała w pracach przydomowych. Wspólnie z rodzicami i bratem celebrowała uroczystości rodzinne, była osobą radosną, żywą, niosącą pomoc osobom potrzebującym. Powodowie boleśnie przeżyli śmierć córki i siostry. Bezpośrednio po tragicznym zdarzeniu pogrążeni byli w żałobie. Pojawiły się u nich stany zniechęcenia, rozpacz, poczucie żalu, bolesne wspomnienia, niemożność pogodzenia się z jej śmiercią. Z tego m.in. powodu ojciec zmarłej zachorował na serce, a w 2008 roku przyznano na jego rzecz rentę. Aktualnie, pomimo upływu 6 lat od tragedii, nie ujawniają się u powodów symptomy zaburzeń psychicznych, depresji, jednak silne i traumatyczne przeżycia w postaci wspomnień utrzymują się do chwili obecnej.

Sąd Rejonowy oceniał zasadność roszczeń w kontekście art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. wskazując, iż szczególna więź uczuciowa i emocjonalna pomiędzy członkami najbliższej rodziny należy do katalogu dóbr osobistych. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego doszedł do przekonania, iż skutek wypadku doszło do zerwania szczególnej więzi uczuciowej i emocjonalnej łączącej ojca z córką i brata z siostrą. Sprawca wypadku dopuścił się bezprawnego, zawinionego naruszenia tych dóbr osobistych, a poszkodowanym należy przyznać satysfakcję za ich cierpienia wywołane tym naruszeniem. Sąd Rejonowy nie uwzględnił zarzutu przyczynienia się zmarłej do powstania szkody wskazując, iż zarzut ten nie ma oparcia w materiale dowodowym, ponadto z opisu czynu zawartego w wyroku skazującym wynika, iż A. D. (1) stała na poboczu.

Zdaniem Sądu I instancji uzasadnione obowiązującym porządkiem prawnym, zasadami współżycia społecznego i zasadą sprawiedliwości społecznej jest przyznanie powodom zadośćuczynienia w kwotach odpowiednio 20.000 złotych i 10.000 złotych. Sąd ten zaznaczył, iż odpowiedzialność pozwanego mieści się w zakresie odpowiedzialności cywilnej sprawy szkody, ta zaś jest bezsporna. Wskazał, iż datę wymagalności roszczeń powodów określa moment dowiedzenia się o ich zgłoszeniu i jest to dzień 8.11.2011 roku.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości apelacją pozwany zarzucając mu:

1) ***naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. polegającą na zasądzeniu tytułem zadośćuczynienia kwoty 30.000 zł, w tym 20.000 zł na rzecz M. D. (1) i 10.000 zł na rzecz P. D. pomimo, że powodom nie przysługują bezpośrednio roszczenia z tytułu przestępstwa drogowego, zaś według orzecznictwa osoby najbliższe pokrzywdzonemu, który poniósł śmierć w związku z popełnieniem przestępstwa mogą, w ramach obowiązku naprawienia szkody, dochodzić tylko roszczeń, które im bezpośrednio przysługują z tytułu przestępstwa, którego następstwem była śmierć pokrzywdzonego,***

2) ***naruszenie art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22.05.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) poprzez zasądzenie zadośćuczynienia za pozbawienie więzi z osobą bliską jako naruszenie chronionego dobra osobistego zaliczonego do katalogu otwartego z art. 23 k.c. pomimo, że według powołanego przepisu z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia, zatem katalog dóbr podlegających ochronie gwarancyjnej w ramach zawartej umowy ubezpieczenia wylicza enumeratywnie chronione dobra, nie przewidując obowiązku odszkodowawczego za takie dobro, jak utrata więzi z bliską osobą,***

3) ***naruszenie procedury cywilnej, w tym art. 233 § 1 k.p.c. poprzez naruszenie zasad wszechstronnego zebrania materiału dowodowego oraz przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, w szczególności poprzez ocenę materiału dowodowego sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego i w sposób niekorzystny dla pozwanego.***

Mając powyższe na uwadze wniósł o:

- ***uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa,***
- ***zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych,***
- ***ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.***

SĄD OKRĘGOWY ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w całości podziela ustalenia faktyczne i ocenę prawną Sądu I instancji. Sąd Rejonowy dokonał wszechstronnej analizy materiału dowodowego i na jej podstawie wysunął trafne wnioski. Sąd Rejonowy nie dopuścił się zarzucanych w apelacji naruszeń prawa procesowego, ani prawa materialnego, a odmienne twierdzenia skarżącego mają charakter wyłącznie polemiczny z prawidłowym rozstrzygnięciem.

Sąd I instancji słusznie przyjął, iż w rozpoznawanej sprawie podstawę przyznania zadośćuczynienia stanowi art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowane jest stanowisko, iż sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c., także wtedy, gdy śmierć nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008 r. wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia (zob. uchwała SN z dnia 22 października 2010 r., III CZP 76/10, Biul.SN 2010/10/1; uchwała SN z dnia 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012/1/10). W uzasadnieniu tego poglądu wskazuje się, iż przepis art. 446 § 4 k.c., który wszedł w życie z dniem 03.08.2008 roku, nie uchylił art. 448 k.c. Jego dodanie było wyrazem woli ustawodawcy potwierdzenia dopuszczalności dochodzenia zadośćuczynienia na gruncie przepisów obowiązujących przed jego wejściem w życie oraz ograniczenie kręgu osób uprawnionych do zadośćuczynienia do najbliższych członków rodziny. Podkreśla się przy tym, iż osoba dochodząca zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. za spowodowanie śmierci osoby najbliższej nie jest poszkodowana jedynie pośrednio. Ten sam czyn niedozwolony może wyrządzać krzywdę różnym osobom. Krzywdą wyrządzoną zmarłemu czynem niedozwolonym jest utrata życia. Natomiast dla osób mu bliskich krzywdą jest naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej, szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych. Wobec powyższego osoba dochodząca ochrony na podstawie art. 448 k.c. również może być poszkodowana bezpośrednio i dochodzić naprawienia własnej krzywdy, doznanej poprzez naruszenie jej własnego dobra osobistego.

Nie budzi wątpliwości istnienie szczególnej więzi między rodzicami a dzieckiem oraz między rodzeństwem. Szczególna więź rodzinna istniejąca w prawidłowo funkcjonującej rodzinie zasługuje na status dobra osobistego, podlegającego ochronie prawnej. Osoba dochodząca roszczenia na takiej podstawie powinna wykazać istnienie tego rodzaju więzi, której zerwanie powoduje ból, cierpienie i rodzi poczucie krzywdy. W ocenie Sądu Okręgowego powódowie w sposób należyty wykazali zarówno istnienie tej szczególnej więzi rodzinnej ze zmarłą, jak też okoliczność, że wskutek śmierci A. D. (1) doznali krzywdy, która powinna podlegać rekompensacie pieniężnej.

Z zeznań powodów wynika, że w ich rodzinie istniały prawidłowe więzi emocjonalne, przy czym więź emocjonalna z A. D. (1) została nagle zerwana przez tragiczny wypadek. Analiza zeznań powodów złożonych w niniejszej sprawie, jak też zeznań świadka H. M., pozwoliła na aprobatę wniosków Sądu Rejonowego, że śmierć A. D. (1) spowodowała ból, cierpienie i poczucie nieodwracalnej straty u powodów i w tym sensie zdarzenie zrodziło u nich poczucie krzywdy. Powódowie nadal nie pogodzili się z tą śmiercią i nadal odczuwają ból psychiczny po stracie, a tragiczny w skutkach wypadek w sposób negatywny wpłynął na ich stan emocjonalny. Sąd I instancji dokonał w tym zakresie wszechstronnej oceny materiału dowodowego i z analizy tej wyprowadził wnioski logicznie poprawne, zgodne z zasadami doświadczenia życiowego. Taka ocena dowodów nie narusza zasady swobodnej oceny dowodów, wobec czego zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. jest chybiony. Wskazać należy przy tym, iż skarżący podniósł zarzut przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów nie wskazując na konkretny dowód przeprowadzony w sprawie, którego zarzut ten dotyczy, jak też nie podał, w czym upatruje jego wadliwej oceny.

Zarzut naruszenia art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2003 r., Nr 124, poz. 1152 ze zm.) w brzmieniu sprzed dnia 11.02.2012 roku jest bezzasadny, gdyż w ramach ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych ubezpieczyciel ponosi odpowiedzialność za szkodę w takim zakresie, w jakim ponosi ją sam ubezpieczający (ubezpieczony). Taka jest istota ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej i z przepisów ustawy nie wynika, by wyłączona była odpowiedzialność ubezpieczyciela za szkodę w postaci naruszenia dóbr osobistych osób najbliższych osoby zmarłej, wywołanego śmiercią wskutek wypadku spowodowanego przez kierującego pojazdem mechanicznym (tak też: Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 06.09.2012r., I ACa 739/12, LEX nr 1223205). Przepis art. 34 ust. 1 ww. ustawy w brzmieniu sprzed 11.02.2012 roku nie stanowi o wyłączeniu odpowiedzialności ubezpieczyciela w zakresie zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych osób bliskich osoby zmarłej w wyniku czynu niedozwolonego (wypadku komunikacyjnego), za który odpowiedzialność ponosi jego sprawca. Natomiast w myśl art. 35 powołanej wyżej ustawy ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu. Zgodnie natomiast z treścią art. 36 ust. 1

ww. ustawy odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej.

W tym miejscu należy wskazać również na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2012 roku, III CZP 93/12, w której Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych - w brzmieniu sprzed 11.2.2012 r. - nie wyłącza z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. (M. Prawn. 2013/2/58).

Powodowie wykazali, iż śmierć osoby im najbliższej naruszyła ich dobra osobiste w postaci szczególnej więzi rodzinnej ze zmarłą. Udowodnili również adekwatny związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem powodującym naruszenie dobra osobistego a doznaną krzywdą. Jednocześnie w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości, że naruszenie tak ujętego dobra osobistego było bezprawne i zawinione przez naruszydca – sprawcę wypadku drogowego. W konsekwencji roszczenie trafnie podlegało uwzględnieniu.

W ocenie Sądu Okręgowego suma pieniężna przyznana powodom tytułem zadośćuczynienia jest odpowiednia w rozumieniu art. 448 k.c., gdyż jest adekwatna do krzywdy i spełnia swą funkcję kompensacyjną, a jednocześnie jest utrzymana w rozsądnych granicach odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa.

Mając powyższe na uwadze należało orzec na mocy art. 385 k.p.c., jak w sentencji.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym rozstrzygnięto zgodnie z art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zaś wysokość tych kosztów ustalono na podstawie § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).